

veveya●

KITAP

bizim özgür
şairlerimiz

*dudağım
politik*

**Okan
Yılmaz**

*Söyleşi
Gaye Keskin*

Gemilerle Seyahat Eden Sözcükler'le Okuma Yolculuğu / Hülya Soyşekerci

Anı Tüccarı: Félix Ventura'nın Sıra Dışı Hikâyesi / Abdullah Ezik

"Bırakmadılar Yaşayalım" / Mehmet Sıddık Demir

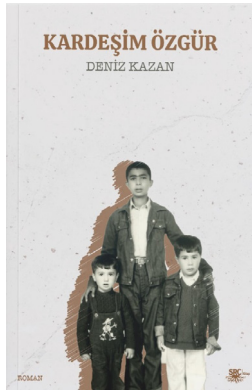
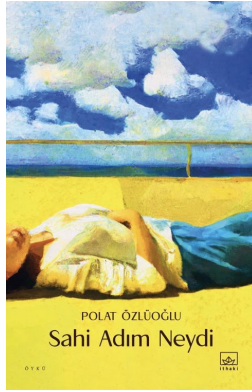
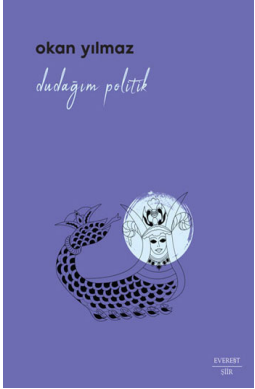
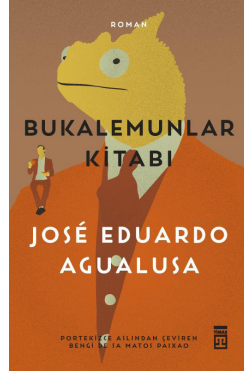
Kadının Bir Ruhü Var / Semrin Şahin

Hüzün Hazinesine Ortaklık / Ahmet Kalkan

veveya●

KITAP

İki haftalık kitap yayını
05 Aralık 2023, Sayı: 8

- 03 *Gemilerle Seyahat Eden Sözcükler*'le Okuma Yolculuğu / Hülya Soyşekerci
- 05 Anı Tüccarı: Félix Venturânın Sıra Dışı Hikâyesi / Abdullah Ezik
- 07 Okan Yılmaz'la Söyleşi / Gaye Keskin
- 12 “Bırakmadılar Yaşayalım” / Mehmet Sıddık Demir
- 14 Kadının Bir Ruhunu Var / Semrin Şahin
- 16 Hüzün Hazinesine Ortaklık / Ahmet Kalkan

İLETİŞİM

veveyanet@gmail.com

VEVEYA.NET

twitter.com/veveyanet

instagram.com/veveyanet

Gemilerle Seyahat Eden Sözcükler

Onur Çalı

Sia Kitap

Deneme / 112 sayfa

veveya
KİTAP /3

Hülya
Soyşekerci

Gemilerle Seyahat Eden Sözcükler'le Okuma Yolculuğu

Onur Çalı, öykü, deneme, inceleme, günlük ve çeviri türleri başta olmak üzere edebiyata yoğun emek veren genç kuşak yazarlarımızdan. Genel yayın yönetmeni olduğu **Parşömen** internet dergisinde yer verdiği yazılar, söyleşiler, günlükler, soruşturmalar, kitap tanıtımları, çeviriler ve kısa öykülerle edebiyatımızın uzun tarihinde iz bırakacak çalışmalarıyla da öne çıkıyor Onur Çalı.

Sonra Hayat adlı dosyasıyla Vedat Günyol Genç Deneme Yazarı ödülünü alan Onur Çalı, özellikle günlük ve denemelerindeki ilginç, nitelikli ve sıra dışı üslubu ve bakış açısıyla

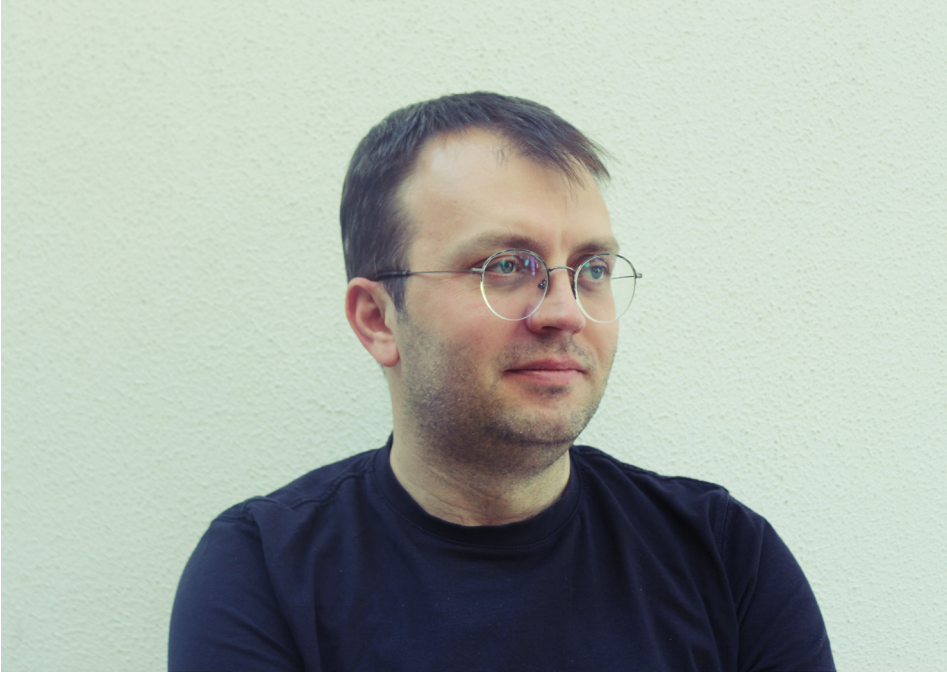
dikkat çekiyor. *Dünlükler*'den sonra yeni denemelerini bir araya getirdiği *Gemilerle Seyahat Eden Sözcükler* adlı kitabı, Onur Çalı'nın ilgiyle ve keyifle okunan kitapları arasındaki seçkin yerini aldı.

Salâh Birsal tutkunu bir edebiyatçı olarak ben, *Gemilerle Seyahat Eden Sözcükler*'deki Salâh Birsal tarzı sözcükleri, söyleyişleri, ondan söz eden anekdotları, ona selam gönderen ifadeleri okurken gerçek anlamda bir edebiyat tadı aldığımı içtenlikle belirtmek isterim. *Bir Salâh Birsal Sözlüğü* denemesine girişen Onur Çalı, ustası kabul ettiği ve "iki gözüm Salâh Bey" diye

söz ettiği Salâh Birsal başta olmak üzere pek çok deneme yazarımızın yapıtlarına uzanıyor; onların kitaplarından seçtiği alıntılarla kendi denemesini de anlam ve söyleyiş olarak zenginleştiriyor. Salâh Birsal'e dair birkaç cümlesine yer verelim öncelikle: "Gerçekten de öyledir. Sözcükler tırıs pırıs kalkarak gelip bulur Salâh Bey'i. Çünkü Salâh Bey sözcükleri çok sever. Atıldıkları köşelerde, süpürüldükleri kilim altlarında unutulup gitmekte olan sözcüklerin ellerinden tutar. Onları ayağa kaldırır, yıkar, paklar ve görücüye çıkarır." (s.34)

Bir denemede olması gereken akıcılık, dil güzelliği, anlaşılabilirlik, duruluk, derinlik ve okurla sohbet eder tarzdaki söylemler, Onur Çalı'nın kitabındaki denemelerin başat özelliği olarak ilgimizi çekiyor. Ustaların biçimine göndermelerini, bir deneme okuru olarak keyifli gülümsemeler eşliğinde okuyoruz. Bu deneysel göndermelerin varlığı Onur Çalı'nın kendi üslubunu bulmuş bir denemeci oluşu gerçeğini değiştirmiyor; o, okuduklarından ve düşündüklerinden süzülenleri kendi özgün metnine aktarırken deneme tadı oluşturmaktan vazgeçmiyor.

Denemenin bir başka özelliği de satır aralarında birçok farklı bilgiyi

okura sunma başarısıdır. *Gemilerle Seyahat Eden Sözcükler*'de siz de benim gibi pek çok şey öğrenecek; karşılaştırmalar ve yorumlarda bulunma olanağı bulacak; şairler, yazarlar ve denemeciler dünyasında daldan dala uçacaksınız. Kitaplardan filmlere, mitoslardan masallara, anılardan öykülere yol alacak; Onur Çalı'nın sözcüklerinin izinde güzel bir anlam yolculuğuna çıkacaksınız.

Okura seslenişler, sorular ve sorgulamalar, denemenin hakkını veren özellikler arasındadır; Onur Çalı da metinlerinde okuruna seslenmeyi, onunla şakalaşır gibi konuşmayı, yer yer sitem etmeyi, onu düşünme ve sorgulamalara yöneltip rahatını kaçırmayı ve düşünme tembelliğini bozmayı da ihmal etmiyor.

Mitos ve dinlerdeki kurban geleceğinden yola çıkan Onur Çalı, oradan *Kutsal Geyiğin Ölümü* filmine geçiyor ve kutsal ailenin yıkılış serüvenine ışık tutuyor: "Ey okur, neden babalar hep oğullarını kurban eder? Fırsatını bulduklarında oğullar da babalarını katledecekleri için

mi? Yoksa toplumun bu en küçük biriminin idealize edilmiş haliyle de facto halinin uzaktan yakından birbirine benzememesi yüzünden mi başımıza gelir bunlar? Suç nedir? Suçun cezası nedir? Adalet kefaretle sağlanır mı? Başkalarını önemsemeden ve onlar yokmuş gibi davranarak yaşamak mümkün müdür? Buna benzer birçok soru sorduruyor Yorgos Lanthimos'un filmi." (s.14)

Yer yer nükteli bir anlatımla örgülediği deneme metinlerinde Onur Çalı, insana, edebiyata, hayata dair pek çok gerçeği dile getiriyor, kutsal kitaplardan, büyük yazarlardan, denemecilerden söz ediyor, okurluk ve yazarlık hallerini irdeliyor. Kurmaca kahramanlar da Onur Çalı'nın denemelerinde yeniden hayat buluyor. Denemecimizin aynı zamanda bir öykücü olduğunu da dikkate alırsak, "kurmacaya ve kurmaca kahramanlara denemelerinde yer ve önem vermesi elbette onun en dogal hakkı" diye düşünüyoruz.

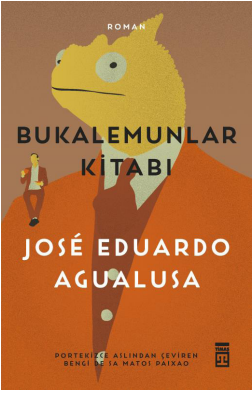
Ünlü yüzücü Anette Kellarman'dan söz eden denemesindeki

üsluba dikkatinizi çekmek istiyorum: "Bu sırada tarih denen lenduha saat 1905 yılını gösteriyordur ve Anette henüz reşit olmamıştır. Yeltendi dedik ama başardı demedik ey okur! Bu melanet Manş'ı, üç keredenese de geçemez Anette. Olsun, adı artık iyiden iyiye duyulmuştur ya siz ona bakın." (s.109)

İyi bir deneme okuru olan Onur Çalı, pek çok deneme yazarının metinleri arasında dolaşüyor; o metinlerde anlam kazılarına çıkıyor. Ayrıca pek çok roman ve öykü yazarının yaşamına ve anlam dünyasına giriyor. Steinbeck'ten Tobias Wolf'a, Sevim Burak'tan Mehmet Baydur'a, Saramago'ya, Çehov'dan Zambra'ya, Aziz Nesin'den Necatigil'e... pek çok yazar, Onur Çalı'nın denemelerinde ölümsüzlüklerini pekiştiriyorlar.

Onur Çalı denemelerinin bence diğerlerinden farklı yönü, yazarımızın metnini oluştururken kimi yabancı yazarların yapıtlarının aslından bazı paragrafları kendi çevirisiyle kendi deneme metnine dahil etmesi; bazı alıntıları kendi özgün çevirisiyle oluşturmasıdır.

Gemilerle Seyahat Eden Sözcükler 2023'ün en iyi deneme kitaplarından biri. Bu yazıyı Onur Çalı'nın düşünce dünyasından küçük bir alıntıyla bitiriyor; başarılarının devamını diliyorum: "Öyleyse yaşamalı. Ölüm eşiğinden geçmemişken ve dünyaya eyvallah çekmemişken...Henüz hayattayken yaşamalı! Ölüm korkumuzu yenecek şeylere tutunup yaşamalı! Güzel yaşamalı! Onurlu, yalansız, kimseye (ağaçlara, kuşlara, böceklere, hayvanlara, insanlara) zarar vermeden, direnerek, dayanışarak, sevgiyle yaşamalı! Şiirle, aşkla, edebiyatla yaşamalı!" (s.26)

Bukalemunlar Kitabı
José Eduardo Agualusa
Çevirmen: Bengi De Sa Matos Paixao
Timaş
Roman / 224 sayfa

veveya
KİTAP /5

Abdullah
Ezik

Anı Tüccarı: Félix Ventura'nın Sıra Dışı Hikâyesi

1960, Angola doğumlu yazar ve gazeteci José Eduardo Agualusa, kalem aldığı metinler, hayal gücü ve meydana getirdiği karakterlerle dikkat çeken; Portekiz, Angola ve Brezilya üçgeninde birçok önemli esere imza atmış özel bir yazar. Gerek yazar gerekse gazeteci kimliği ile kendisinden sıkça söz ettiren Agualusa, aynı zamanda kurgu metinleri aracılığıyla elde ettiği başarılarla da önemli ödüllere değer görüldü. Bugüne kadar Uluslararası Dublin Edebiyat Ödülü (2017), İngiliz PEN Ödülü (2014), Fernando Namora Ödülü (2013), FNLIJ Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Ödülü (2013) ve Independent Ya-

bancı Kurgu Ödülü'ne (2007) değer görülen, Uluslararası Man Booker Ödülü (2016) finalistleri arasında yer alan yazarın eserleri birçok dile çevrildi, çevrilmeye de devam ediyor.

José Eduardo Agualusa'nın en önemli eseri olarak gösterilen *Bukalemunlar Kitabı*, yazarın ele aldığı konu, konuyu işleyiş biçimi ve geliştirdiği anlatı dünyası ile farklı bir yerde duruyor. Geçtiğimiz günlerde Bengi De Sa Matos Paixao tarafından Portekizce aslından çevrilen roman, Timaş Yayınları tarafından yayımlandı.

José Eduardo Agualusa'nın *Bukalemunlar Kitabı* (*The Book of Chameleons*) başlıklı romanı, gerçeküstü ve

mistik unsurlarıyla öne çıkan ilginç bir hikâyeyi merkezine almasıyla ön plana çıkar. Anlatıldığı hikâyeye birçok noktada mistik bir anlam barındıran yazar, bunu günümüz dünyasının kendi sınırları içerisinde yapmaya özen gösterir. Agualusa'nın dünyası bir yandan ayakları yere sağlam basan, öte taraftan bambaşka iklimlerde dolanan bir dünyadır. Her şey uzaktan bakıldığında sisli bir bulutun ardında gibidir, ancak yakınlaştıkça her şey netleşir, daha farklı anlamlar kazanmaya başlar. Başlangıçta mistik olan, yaklaşıldıkça kabuğundan arınır ve okurun karşısına çirliçiplak bir şekilde çıkar. Romanı mistik ve bir anlamda gerçeküstü olmaktan çıkaran da budur.

Agualusa, edebî serüvenini birçok farklı yazara referans vererek sürdüren bir isim olarak değerlendirilebilir. Onun edebiyatının doğrudan veya dolaylı yoldan başta Franz Kafka, José Saramago, Gabriel García Márquez, Jorge Luis Borges gibi isimlerle akrabalık(lar) kurduğunu/geliştirdiğini söylemek mümkün. Hayal ettiği iklim, anlatısındaki karanlık taraf, sık sık gerçeküstü bir dünyaya kayması, karakterlerini hep alışılmısın ötesinde bir biçimde kuşatmasıyla Agualusa; Kafka, Saramago, Borges ve Márquez gibi yazarlarla yakınlaşır. Bu yakınlaşma, aynı zamanda onun deneyimlediği ülkeler, hareket ettiği,

bulunduğu, bir parçası olduğu coğrafyalarla beraber de tasavvur edilebilir. Angola doğumlu yazar, hayatının ilerleyen yıllarını aynı zamanda Portekiz ve Brezilya'da geçirir. Dolayısıyla Afrika, Avrupa ve Güney Amerika arasında sürekli mekik dokuyan bir yazar söz konusudur. Bu kültürel, coğrafi ve dilsel zenginlik, kendisini onun romanlarında da gösterir.

Daha önce *Yaşayanlar ve Diğerleri* ile *Unutmanın Genel Teorisi* gibi kitapları da Türkçeye çevrilen José Eduardo Agualusa, *Bukalemunlar Kitabı*'nda da benzer bir anlatı dünyası geliştirir. Kitap, ana hatlarıyla bir geko tarafından anlatılan ilginç bir hikâyeyi merkezine alır. Romanın ana kahramanı Felix Ventura; Luanda, Angola'da yaşayan bir kitap satıcısıdır. Ancak onun sıra dışı bir yeteneği vardır: soyundan gelenler gibi, insanların kimliklerini ve geçmişlerini yeniden yazma yeteneğine sahiptir. Bu ona ve soyuna bahsedilmiş, çok nadir görülen bir yetenek olarak kabul edilebilir, ki Felix de ailesi gibi bu yeteneği bambaşka şekillerde kullanmaktan geri durmayacaktır.

Felix, Luanda'daki mekânında birçok konuğu ağırlar. Kimi bir kitabın

peşinde, kimi aranan, kimi dolanan birçok kişi onun yanına uğrar. Öyle ki Felix'in dükkânını roman için bir merkez noktası olarak kabul etmek mümkündür. Romandaki herkesin yolu bu dükkândan geçer, Felix ile diyaloga girer, hayatın bir bölümünde ömrü onunla kesişir. Tüm bunlar, romanın zengin anlatı dünyası içerisinde Felix'i ve dükkânını daha da değerli kılar.

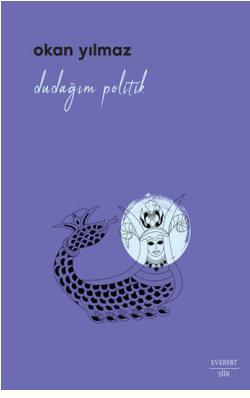
Romanın merkez noktası olan Felix'in dükkânının birçok misafiri vardır. Bunlardan biri de her sabah geçmişini unutan biri gibi yeniden ve daima ona uğrayan, onunla konuşan, onunla bir şeyler paylaşan kimliksiz gekodur. "Saydam" bir hafızaya sahip bu geko, her gün yeni bir ömre başlar gibi öncesine ait, düne ait ne varsa unuttur. Onun için her yeni gün, yeni bir hayatın habercisidir. Onda geçmiş, dün ve öncesi kavramları yoktur. Bu da geçmişin söz konusu olmadığı, sadece ileriye doğru akan bir zaman anlatısını beraberinde getirir. *Bukalemunlar Kitabı*'nı bunca özel yapan da budur. Geçmişin sürekli yeniden ele alınıp şekillendirildiği bir dünya söz konusudur.

Felix, sık sık dükkânına uğrayan

bu gekonun anılarını yazarak onun kimliğini her gün yeniden oluşturur. Ancak bir gün geko, kendi kişisel geçmişinden bir şeyler hatırlamaya başlar ve böylelikle anlatı dünyası kırılmış olur. Bu hatırlama ânı, neredeyse bütün bir hayatını hatıralar üzerine kuran Felix'i alt üst eder. Geko, geçmişteki bir sırrı açığa çıkarır ve böylelikle Felix'in yaşamı/kimliği yavaş yavaş değişmeye, dünyası raydan çıkmaya başlar. Bu olaylar zinciri, roman boyunca geçmişle yüzleşme, kimlik ve belleğin doğası üzerine derin düşüncelere yol açar. *Bukalemunlar Kitabı*, tam da böyle bir ânda bir sorgu kitabına dönüşmeye başlar.

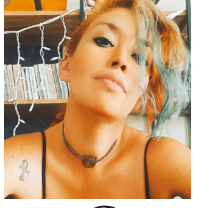
Bukalemunlar Kitabı, Felix'in hayata, geçmişe ve içerisinde bulunduğu topluma dair sorgulamalarıyla sık sık farklı hatlar üzerinden gelişir. Bir yandan toplum hızla değişirken onu meydana getiren bireyler de verdikleri kararlarla bu dönüşümün bir parçası olur. "Değişen toplumun başkalaşan insanları", böylelikle *Bukalemunlar Kitabı*'nın asıl rotasını oluşturur. Giderek topluma sirayet eden yeni değerler, bu değerlerin ortaya koyduğu anlamlar ve bireylerin kendisini sürekli farklı bir denklemin içerisinde bulunması anlatı boyunca kaygan bir zeminin ön plana çıkmasına neden olur. Felix'in karşılaştığı her bir kahraman, onu başka bir düşün peşinden gitmeye sevk eder. Hikâye böylece genişledikçe genişler.

Gerçeklikle gerçeküstü arasında sık sık geçiş yapılan *Bukalemunlar Kitabı*, kimliklerin, belleğin ve geçmişin nasıl şekillendiği üzerine etkileyici bir düşünsel yolculuk olarak kabul edilebilir. Angola'nın sosyal ve tarihsel bağlamıyla iç içe geçmiş bu anlatı, okuyucuya sıra dışı bir deneyim sunarken insani değerler ve toplumun ne derece kaygan bir zemin üzerine inşa edildiğini de açıkça ortaya koyar.

Dudağım Politik
Okan Yılmaz
Everest
Şiir / 80 sayfa

veveya
KİTAP /7

Gaye
Keskin

*“Tacizci erkek şairlerin suçlarını
ve kalıplarını bizim varlığımız
ve bizim özgür şiirlerimiz
titretiyor.”*

Okan Yılmaz’la Söyleşi

Şair Okan Yılmaz Kadıköy’de doğdu. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde okudu. Yıldız Teknik Üniversitesi Yeni Türk Edebiyatı yüksek lisans derecesi sahibi şairin şiirleri, *Varlık*, *kitaplık* gibi dergilerde yayımlandı. Doktora çalışmalarını Yıldız Teknik Üniversitesi’nde sürdüren Okan Yılmaz, FMV Işık Üniversitesi ve Yeditepe Üniversitesi’nde Türkçe ve edebiyat dersleri veriyor. *dudağım politik*, şairin üçüncü şiir kitabı.

Gaye Keskin: Sevgili Okan, söyleşimizde cevaplayacağın sorular için şimdiden teşekkür ederim. Giriş bölümünde seninle ilgili bir yazı olacak ama ben genel geçer tanımlamalar dışında Okan Yılmaz'ın kendisini nasıl tanımladığını merak ediyorum ve ilk sorumu soruyorum. Okan Yılmaz kimdir?

Okan Yılmaz: Ben de soruların için bir teşekkürle başlayayım Gaye. Hem sana hem de ekip arkadaşlarına elbette. "Okan Yılmaz kimdir?"e gelecek olursam... Okan Yılmaz, Türkiye gibi bir coğrafyada tüm ötekilik tuşlarına aynı anda basıp doğmuş biri. Tam da bu sebeple çocukluğundan ilk gençliğine kadar karnında ağrılar, sırtında sopalarla büyümüş, ama hiç şikâyet etmemiştir. Siyasal İslamcı mahal-

lelerde Alevidir örneğin bu Okan, muhafazakâr caddelerde queer, Türk edebiyatı kürsülerinde Kürt. Tüm bunlar yetmezmiş gibi ölüme karşı yaşamayı savunur bir de, 6284'ü, Anayasa'da cinsel yönelim hakkını. Hayatta ve edebiyatta iktidar fikrine topyekûn karşıdır da. Abileri veya ablaları yoktur bu yüzden. Onların çok takipçili hesaplarına inanmaz, hiçbirine ağlaya ağlaya mektuplar/mailler yazmaz, "Beni görün," diye yalvarmaz, kuzenlerine para verip ekşisözlük entriysi tuşlatmaz, bunları yapan yaşitlarını da yadırgar. Çünkü edebiyat tarihini şahdamarından ısırmıştır ve neyin gerçekten geleceğe sızacağını hisseder. Sadece bazı kızkardeşleri vardır ve onlara inanır. Tabii bu özellikleri son derece kamusal. Bir de özel

hayatı var. Âşıktır ve tüm ürpermeleri onurlu yürüyüşlerinden önce aşkıyla ilgilidir. Saçlarını savurur, queer şiirini savunur, şen kahkahalarıyla herkesi kışkırtır ve kimin ne düşündüğü umrunun ucunda bile değildir. Anlayacağınız tepeden turnağa tehlikelidir bu Okan.

G. K.: Bugünkü Okan olarak kendin hakkında bunları söylüyorsun elbette. Peki bugünden ilk şiirine şöyle bir bakış atmak istersen neler söylersin? İlk şiirini hatırlıyor musun?"

O. Y.: Unutmadım ki hiç. Ben Alevi bir ailede yetiştirildim. Dedem, Anadolu yakasının en büyük cemevinde yıllarca postta oturmuştu. Hal böyle olunca Aleviliği daha yakından deneyimledim. Dergâh gezileri, cem ayinleri, şenlikler... vesilesiyle şiirle ilk ve bence en ateşli yakın temasım kurulmuş oldu. Büyülenirdim bir şeyler söyleyip bazı rutinleri tamamlayan insanları gördükçe. Örneğin üç kez kapı öpmek, üç kez süpürgeyle yerlere eğilmek bana ilginç gelirdi. Bu mistisizmin içinde çocuk olmak şahaneydi sanırım. Tabii bunlar kapalı kapılar ardında gizlice gerçekleştirilen eylemler. En büyük pay onların. Sonra anneme babasından kalan bazı kitaplar, özellikle Pir Sultan Abdal'ın şiirleri ve Yunus Emreler... Böyle böyle derken okumayı sökelisi sanırım bir, en fazla iki yıl olmuştu ve ben ilk şiirimi bir deyiş formunda yazmıştım. Benim için hâlâ çok özeldir.

G. K.: Şiirin günümüz edebiyat ve yayıncılık dünyasındaki yerini nerede görüyorsun?

O. Y.: Geçenlerde bir yazı yayımlandı. Şiirden Cebelitarık'ta son birkaç üyesi hayatta kalmış bir primat ailesi gibi bahsetmişler. *Şiir türü tehlikede*. Bunu yazmışlar. Buna inanmıyorum.

Ticari sebeplerle şiire mesafelenen yayınevlerinden şikâyet edeceksek sadece şiir yayımlayan yayınevlerini nereye koyacağız mesela? Veya şiirle gayet yakın bağlar kuran anaakım yayıncıları? Pandemiyle birlikte online yayıncılık yeni bir alternatif haline geldi. Şimdilerde tek bir tweetle harika şiirlere ulaşabiliyoruz. Nasıl bir tehlike bu? Bence şair dediğimiz hayvan yana yakıla sadece kendi şiirinden yana olduğu ve diğerlerine göz kapadığı için böyle bir tedirginlik hissedebilir, ama nafîle bir çaba bana kalırsa. Benim için şiir, benim takip ettiğim şiir, gayet iyi bir yerde anlayacağın.

G. K.: Peki sürekli vurguladığın queer şiir bu yere sığıyor mu?

O. Y.: Queer genel anlamda bir yere sığmıyor ki Gaye. Hem biçimiyle hem içeriğiyle başından sonuna norm karşıtı, kuşatıcı, çoğulcu, yeni ihtimallere ve şiddetli krizlere açık bir şiiri çağırıyoruz. Elbette tarifi zor, zaten queer'in bu oyuncaklı halleri de tarif edilemezliğinden gelir. Ama tüm bunlar yazının kendisiyle ilgili, şairin kimliğiyle ilgili değil. Burada hemen başka bir örnek vereceğim: Birkaç yıl önceydi sanırım, yayın ekibinde bir tacizci olan ve tacizci arkadaşlarını

aklayıp duran bir erkek şair grubunu ifşa etmiştik. Bu ay o dergide kitabım hakkında bağlamsız, sadece hakaretten güç alan tuhaf bir kompozisyon gördüm. Evet, ne yazık ki bir eleştiri örneği değil bu. Kompozisyon dersi alan bir lise öğrencisinin müsveddesi gibi. Sözde, bizim ifşamızın intikamı yani. Ama bizim örgütlü ifşamıza karşı hamle diye yazılmış bu kompozisyon o kadar parçalı ki. Örneğin Arkadaş Z.'den ve İskender'den bahsetmiş, sanki ben queer şiiri ilk kez yazdığımı söylemişim gibi bir tarafa çekip kıskırtmaya çalışmış meydana ama böyle bir iddiam olmadı, olamaz da. Kaldı ki Divan şiiri bile yer yer queerleşmişken ben nasıl böyle bir hadsizlik yapabilirim? Ben edebiyat tarihçisiyim. Böyle bir hataya düşmem mümkün değil. İşte bu tip barbarlar biz queer'i vurgularken yazan kişinin kimliğinden bahsettiğimizi düşünen kişiler. Oysa derdimiz yazan kişinin cinsiyetleri veya cinsiyetsizliğiyle değil, biz metinleri hedef alıyoruz. Tabii burada eleştirisizlik büyük bir mesele olduğu için fazla ciddiye almaya da gerek yok, zaten kitabımın adını bile yanlış yazmış bir müstear isim, gülüp geçmek yeterli. Ama en basit haliyle şimdiki şiir dünyasında queer'e kendi şahsi meselelerinden ötürü böyle

düşmanlık edenleri ifşa etmekte fayda görüyorum. Ama bence bu barbarlar intikam kompozisyonlarına vakit yaratmak yerine nereye doğru yıkılacaklarını seçsinler artık. Belli ki tacizci erkek şairlerin suçlarını ve kalıplarını bizim varlığımız ve bizim özgür şiirlerimiz titretiyor.

G. K.: Kitaptaki şiirlerinin arasında bütünlük, tema yakınlığı bir seçim mi, yoksa yazdıkların kendiliğinden mi ortak imgeler etrafında toplandı?

O. Y.: Ben yazıya günde birkaç saatimi ayırıyorum. Şarkı sözleri, senaryo çalışmaları, öyküler... Ama elbette daha çok şiir. Kalemim durmasın, şiirim farklı noktalarda kendini deneyebilsin diye harcıyorum bu mesaiyi. *bu senin devrimin* yayımlandıktan sonra kendi yazdıklarım epey mesafe almaya başladım ben bu çalışmalarda. Oradaki aslanın ve ceylanın diyalogunda hissettirdiğim duyguları daha da açmaya karar verdim. Bu kararlar aslında dilim farklı noktalara doğru çözüldü ve yeni şiirler doğdu. Yeni şiirler arasında aynı yere basanları bir araya getirince *dudağım politik*'in iskeleti oluştu ama dediğim gibi, sadece iskelet. Bölümlendirmek, hangi bölümde nasıl bir anlatının olacağına karar vermek, gerektiği takdirde sözcükleri/dizeleri yeniden yeniden değiştirmek epey vakit aldı. Yani hem kendi rızalarıyla bana gelen hem de aynı rızayla değişmeye hazır metinlerdi, diyebilirim. Bu süreçte ise bu zamana kadar hiç yanından yöresinden geçmediğim metinler birikmeye başladı ayrı bir kanalda. Şimdilerde onlara çalışıyorum. Bir de bu gözle *dudağım politik* şiirlerini daha hangi sınıruçlarında gezdirebilirim diye uğraşıyorum. Disiplinlerarası bazı çalışmalar yolda.

“...olasın kör sürünesin billah dövünesin
çünkü cümle tanıştığımızın yanına
hile hile geldin
ben anca taş kâğıt makasta kazandım
konuştuğumuzun ortasına
vahiy vahiy indi namusun
ablukanı orospulukla aştım
batıyorsan bat be felek diye
ellerinden öpse bu kem dualarım
keşke geçen kış değil de
on beşimde intihara kalkışsaydım”

G. K.: Bu alıntı dudağım politik isimli son kitabındaki “hevesinden alacağım var my lady boy” şiirinden. Bu dizelerde olduğu gibi, şiirlerinin hemen hepsinde bir başkaldırı, varlığın köklerini sallayıp, göğsünü açıp yaralarını gösterişin var. Buradaki sorum şu; öznel sınırlarını böylesi cesur hamlelerle okurlarına açarken, onlarda yaratmasını istediğin mefhum nedir?

O. Y.: Aslında üstümden atmak istediğim ilk kekeme hallerim beni buraya getirdi Gaye. Ben kendimi çok kapatmışım, çok gizlenmişim. Belki ilk korkular, ilk otosansür-

ler, şiirle ilgili değil ama son derece şahsi meseleler. Sonrası alabildiğine sınırsızlık. Bu sürecin üstüne bir de hastalandım. Hâlâ tedavim sürdüğü için bedenim günden güne değişiyor. Etten kemikten kendimle tanışınca da yazı bambaşka bir noktaya ulaşıyor ister istemez, sürekli akışta. Peşine düştüğüm bu poetika da kendi bedenimi tanımamla, onunla bu denli hemhâl olmamla ve daha geniş bir spektrumda bakmam gerekirse benliğimi yeniden yeniden yapıp yıkmamla ilgili. Bu cesaret oradan geliyor yani. Bu sebeplerden ötürü, aynayla yüzleşirken ortaya çıktı bu mefhum: kendilik. Oradan sonra zaten şiirlerin her yanını sardı sarmaladı. Okura da geçmiş olmalı ki her söyleşide veya imza gününde böyle dönüşler ahyorum. Dün Frankeştayn’da söyleşim vardı mesela. Bir okur içinde birçok dosya olan çok hoş bir zarfla geldi. “Kendi şiirlerim, kendi kolajlarım, size hediye etmek istedim,” dedi. Ömrümün sonuna kadar tutunacağım anlardan biri oldu benim için. İşte bu ortak-

lıktan bahsediyorum, ruhlarımızın, bedenlerimizin, mücadelelerimizin ortaklığı.

G. K.: Çağdaşlarında sevdiğin şair ve yazarlar kimler, onları senin için farklı kılan şey ne?

O. Y.: Şair ismi versem kırılanlar olacak o yüzden ben sadece yazarlar arasında son yıllarımın üç büyüklemini sayacağım: Birgül Oğuz, Sema Kaygusuz, Şule Gürbüz. Tek sebebim var: Merkeze hangi duyguyu alıyorlarsa sözcükleri evire çevire beni de o duygudan geçiriyorlar ve ben başladığım yerde kalmıyorum. Elbette bu benim kendi okur deneyimim. Her okurun yazarı biriciktir. Ona itirazım yok.

G. K.: Oruç Aruoba bir söyleşisinde, “Okurlarımızdan beklentileriniz nelerdir?” sorusunu, “Yıllardır umduğum bir şey var, ama hiç olmadı -birisinin çıkıp, ‘Neler saçmalıyorsun hemşehri,’ diye başlayıp, yayımladıklarımın köküne kibrit suyu sıkması...” diye cevaplamıştır. Şimdi aynı soruyu sana yöneltmek ve okurundan beklentinin ne olduğunu sormak istiyorum.

O. Y.: Sevgili Aruoba sadece şiiriyle değil felsefesiyle de yoluma ışık olmuş bir isim. Hani derler ya “Ne yazsa okurum,” diye, işte öyle. Her zaman haklılığın şahdamarından konuşmuş gibi gelir bana. Senin alıntıda da aynı nabız vuruşunu hissettim. Ama kibrit suyu’na dönersem... Okurdan böyle bir beklentim şahsi sebeplerle hiç olmadı çünkü ben yıllar boyunca bir türlü görünmediğime inandım. Fakat öyle değilmiş. Son imza günlerimde hep önceki kitaplarımla karşılaşıyorum ve okurlar benden çocukları için de imza almaya başladılar. Bu duyguyla yeni tanıştım, fakat sanırım hatırlatmamda fayda var: ben 27 yaşın-

dayım. Yer yer şiirlerimde tehlikeli sularda yüzmeyi sevdiğim için bazı hassas sınırları tahrik ediyor muyum acaba, diye çok sordum kendime, genç olduğum için de saldırlabilir biriyim neticede, işte bu buluşmalarda cevabımı buldum. Birbirine zıt cenahlardan, belki sokakta başka bahanelerle kavgaya tutuşacak birileri benim söyleşilerimde aynı mekânda hemzemin olabiliyorlar. Sözelimi muhafazakârlar lubunya edebiyatını soruyorlar bana. Farklı cephelerin sahiplendiği şiirler yazmışım meğer, büyük onur benim için. Beklentim bu onurun daha da büyümesi.

G. K.: Yazdığın bir şiirin artık senin için bittiğine, okura ulaşmaya hazır olduğuna nasıl karar veriyorsun?

O. Y.: Defalarca yazıyorum Gaye. Farklı türden kâğıtlara farklı kalemlemlerle. Bilgisayara geçip bastırıyorum sonra. Çalışma masamın etrafına, kütüphanemin raflarına vs. yapıştırıyorum. İzlemek benim için mühim. Aynı harfler yığılmış mı arka arkaya, diye uzun uzun. Aynı akışta mı, çok mu durgun yoksa, diye soruyorum. Göz tatmini. Ve elbette ses kayıtları. Defalarca dinliyorum. Bazen arkadaşlarıma veya anneme kaydettiriyorum. Başka birinin sesinde kendi hatalarımı yakalamak daha kolay oluyor çünkü. Müzik de tamam. Bana hiçbir maraz hissettirmeyen hâli de şiirin son versiyonu oluyor artık. Elbette bu benim kendi reçetem.

G. K.: Turgut Uyar şiirde üslubu, “şairane” ve “şiirsel” diye ayırmış ve bu iki kavram üstüne uzun süre konuşmuştur. Sen buna katılıyor musun ve eğer katılıyorsan günümüz şiirlerine baktığında, şairanelik ve şiirsellik taraflarından hangisine aitsin?

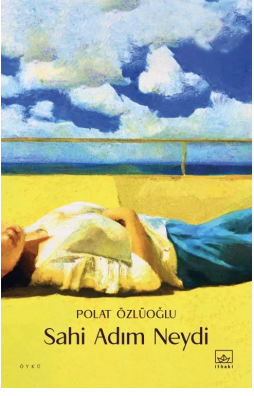
O. Y.: Turgut Uyar şiirin cephelelerinde oldukça sert çarpışmalara girişmiş biri. İyi ki Türkçeye doğmuş, iyi ki Türkçe yazmış. Şiirlerinden de düzyazılarından da çok şey öğrendim. Ama poetika dediğimiz şey devrinin siyasetine göre kolaylıkla şekil alabilen, akıcı bir kavram olmaya oldukça. Tam da bu sebeple, örneğin şimdilerde yaşasaydı Uyar, bu arada keşke yaşasaydı da sohbet edebilseydim, neler ortaya koyardı teoride merak ediyorum. Bir de en başında bir okur olarak “şiir”in ve “şair”in yanına eklenenlerden hep ürkmüşümdür. Zaten doğam gereği hiçbir tarafta yer alamıyorum. Örneğin oy verdiğim parti iktidar olsa muhtemelen o partiye üyeliğimi de iptal ederim. Ben hep karşı çıkmaktan yanayım. Her söze, herkese, yeri gelirse aynı yolda yürüdüğüm arkadaşlarıma da. Ama mesele iki taraftan birini seçmekse Gaye, ben biraz Tanpınarvari bir hareketle, her ikisine de eşit mesafede zor sorular sorup her ikisinden de işime yaranları çeker alırım. Şiir bana böylesi açıklıkları hatırlatıyor hep, hem durgun hem dalgalı açıklıklar.

G. K.: Son olarak, seni en iyi anlattığını düşündüğün şiirini bizimle paylaşmanı rica edeceğim. Elbette sebeplerinle.

O. Y.: Aslında ben kendi metinlerime gaddar bir mesafeden bakarım, az önce de bunu tarif etmeye çalıştım. Çoğu zaman küçümserim hatta çünkü çalışmaktan hiç vazgeçmeyen bir yapım var. Ama geçenlerde bir “şey” oldu ve ilk kez bir şiirimle aramdaki mesafeyi yaktım. Lâle Müldür aradı beni. Kitabın ilk şiiri “seni vermem saraylara”dan bahsetti ve şöyle dedi: “O kadar iyiydi ki sonraki şiire geçecek gücüm kalmadı.” Tüm hayatım boyunca duyduğum en zarif iltifatlardan biri oldu bu ve beni kendi şiirime uzun zaman sonra yaklaştırdı. Bana en yakın mesafede şimdilerde o şiir durduğu için ilk parçasını paylaşacağım:

*“yeryüzünün tüm aldanmış dişileri adına/
sana söz artık intiharı düşlemeyeceksin/
burası yatağının ucu/ tatlı rüyaların ilk
günü/ en şanlı ihtilaline topuk vurmak
için/ çıkar turnaklarını bile intikamını ve
dinle*

*devir sevgilim soyunu sopunu devir
gördüm kaşlarının ortasında
şahlanmış en okkalsından inkâr
yine de gelir bana soyunup
seninle nehirlere giresim
değil mi ki yakılmış ormanlar
uçurumundan sürüklenmiş yabanından hayvanlar
kim üfledi de böyle dağıldı
tüm bildiğin süpernovalara kadar
kolunu boynuma doladığın
ilki mi yoksa sabahların
seni birazdan alacaklar
ama devir sevgilim soyunu sopunu devir
ben seni vermem saraylara korkma yürü
allahına kadar her yer işte senin
en başından al barbarlığımı öyle yürü
kaç gecedir rüyamdasın”*

Sahi Adım Neydi
Polat Özlüoğlu
İthaki Yayınları
Öykü / 176 sayfa

veveya
KİTAP/12

Mehmet Sıddık
Demir

“Bırakmadılar Yaşayalım!”

Annem, Kovboylar ve Sarhoş Atlar adlı kitabı ile 2023 Fakir Baykurt Öykü Kitabı Ödülü'nü kazanan Polat Özlüoğlu, geçtiğimiz günlerde *Sahi Adım Neydi* adlı yeni bir öykü kitabı daha yayınladı. *Sahi Adım Neydi* de, *Annem, Kovboylar*

ve *Sarhoş Atlar* gibi İthaki Yayınları etiketine sahip.

Özlüoğlu'nun öykülerine baktığımızda, toplumun farklı kesimlerine mensup olan insanların hayatla giriştikleri mücadeleleri görüyoruz. Türlü acılarla dolu

olan bu mücadeleler büyük büyük ideallerle yahut Kaf dağının ardındaki sloganlarla özdeşleşmiyor. Hayatın olağan akışı içindeki ayrıntılarla beslene beslene büyüyor, geliyor ve bizlere nasıl çarpık, nasıl adaletsiz, nasıl berbat bir dünyada yaşadığımızı gösteriyor.

YÜZLEŞİLEMİYEN DUYGULAR

Sahi Adım Neydi on bir öyküden oluşan bir kitap. Öyküler arasında organik bağ yok ama hepsi bu dünyaya, bu topluma içkin. Hal böyle olunca, öyküler arasında acılardan acılara uzanan ince bir iplik bulunuyor.

Kitaba ismini veren öyküyle başlayalım. “*Sahi Adım Neydi*” iki kadın arasında geçen bir arkadaşlık öyküsü. Ancak buna sadece bir arkadaşlık demek zor. Çatışma da zaten tam burada başlıyor. İsimsiz anlatıcı, lise yıllarında tanışıp neredeyse bütün gençliğini beraber geçirdiği Melis'e karşı saplantılı bir ilgi duyuyor. Belki de bu saplantının sebebi, kendi duygularıyla, Melis'e karşı duyduğu örtük aşkla yüzleşememenin getirdiği bir gelirim. Her ne olursa olsun, özellikle Melis'in evlenip gitmesinden sonra anlatıcı derbeder bir hayat sürmeye başlıyor, tam ta-

biriyle “terk edilmiş” hissediyor. Neden sonra onu asıl perişan eden şeyin Melis’in gitmesinden ziyade örtük duygularıyla yüzleşmemesi olduğunu anlıyoruz.

HETERONORMATİZM BELASI

Kitabın geneline baktığımızda *Sahi Adım Neydi* cümlesinin bir öyküden ziyade, bütün kitaba siyaset eden bir yok olma yahut yok sayılma hali olduğunu görüyoruz. Peki ne memen bir şey mi yok olma / yok sayılma hali?

Bunun en sert cevaplarından birini de “Yılkı Atları Gibi Bozkırda Başiboş” adlı öyküde buluyoruz. “Yılkı Atları Gibi Bozkırda Başiboş”, trans bireylerin maruz kaldıkları baskıyı anlatan bir öykü. Baskı deyip geçmek öyle kolay değil üstelik. Geçmişteki haberleri hatırlayanlar bilirler; özellikle Tarlabaşındaki trans bireyler gözaltına alındıklarında günlerce nezarethanede bekletilir, fiziksel ve psikolojik şiddet görür, yetmezmiş gibi de saçları kesilip şehrin dışına bir yere bırakılırlardı

polisler tarafından. Sanki eski bir eşya yahut bir moloz yığını gibi. Elbette bu sadece bölgesel bir şiddet değil. Trans bireyler ne yazık ki pek çok yerde benzeri durumlara maruz kalıyorlar.

Özlüoğlu da öyküde işte bu meseleyi anlatıyor. Hatta meseleyi daha derinden alıyor, anlatıcının maruz kaldığı toplumsal baskıyı ta çocukluğundan itibaren izlemeye başlıyor. Bu heteronormatif baskı günlük hayatın akışı içinde irili ufaklı pek çok yerde kendini belli ediyor. Dolayısıyla öyküyü okuduğumuzda trans bireylerin hemen her güç mekanizması tarafından baskılandığını, onların da aynı anda pek çok cephede savaş verdiklerini görüyoruz. Bu da bize ahvalimizi anlatmaya yetiyor.

KİMLİĞİ BELİRLİ ELLER

“Eve Hoş Geldin” adlı öykü de aslında bir isimizin öyküsü. Halbuki onun bir ismi var; Ayo Dele. “Eve hoş geldin” demek. Tabii gel de bunu topluma anlat...

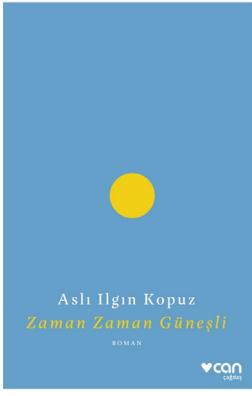
“Eve Hoş Geldin” ellili yaşla-

rın sonundaki bir kadınla, otuzlu yaşlarındaki siyah bir göçmenin aşkını konu edinen bir öykü. Anlatıcı kadın, Ayo’yu ilk kez evine yeni eşya aldığı anda görüyor. Ayo bir hamal. Eşyaları taşıyor. Anlatıcı ilk duygusal ve cinsel çekimi o anda hissediyor. Sonra da gerisi geliyor zaten. Ayo onu bir kapkaçtan kurtardıktan sonra duygusal ve cinsel yakınlaşmaları aynı evde yaşamaya kadar varıyor. Ne var ki “elalem denen put” bu birlikteliğe iyi bakmıyor. Bazen yargılıyor, bazen aşağılıyor, bazen iğneliyor, bazen dalga geçiyor; bir türlü rahat vermiyor yani. Ayo’nun kimliği belirsiz ellerce darp edilerek öldürülmesi de bunun sonucunda gerçekleşiyor.

Özlüoğlu’nun o elleri kimliği belirsiz şekilde bırakması önemli bir ayrıntı. Zira o eller bütün bir topluma işaret ediyor. Kimliği belirsiz kaldıkça daha bir belirginleşiyor. Böylece toplum içindeki ırkçılık hepten gün yüzüne çıkıyor.

(Bu öykü bana Fassbinder’in 1974’te yaptığı “*Korku Ruhu Kemirir*” (*Angst Essen Seele Auf*) filmi anımsattı. İzlemediyseniz aklınızın bir köşesinde olsun.)

Özlüoğlu’nun öykülerini okuduğumuzda toplumun farklı kesimlerinden yükselen acılar birikip birikip üzerimize yağıyor. Bu yüzden hızlı hızlı okunup geçilecek öyküler değil bunlar. *Sahi Adım Neydi* içinde yaşadığımız toplumu daha iyi anlamamız ve bütün ötekilerin çektikleri dertlere kulak kabartmamız için okunacak kitaplardan biri.

Zaman Zaman Güneşli
Aslı İlgin Kopuz
Can Yayınları
Roman / 128 sayfa

veveya
KİTAP/14

Semrin
Şahin

Kadının Bir Ruhu Var

Evlilik kadının var olduğu mu, yoksa kendi kendini yok ettiği yer midir? Her adı konan şeyde olduğu gibi evlilik de bir kurum ve bir hiyerarşi içeriyor. Aslı İlgin Kopuz'un son kitabı *Zaman Zaman Güneşli*'yi okurken aşkı, evliliği, yuva dediğimiz o çıkmaz sokağı sorgulamaktan kendimi alamadım. Sahi kadın kendini nerede özgür hissedip var edebiliyor? *Emma Goldman Dans Edemeyeceksem Bu Benim Devrimim Değildir* kitabında ev-

lilikle şu satırları yazar: "Kadının bir ruhu yoktur – kadına dair bilinecek ne vardır ki? Bununla birlikte, bir kadının ne kadar az ruhu olursa kocası için o kadar kıymetli bir eş olur, kendisini kocasının içinde kaybetmeye o denli daha hazırdır. Evlilik kurumunu görünürde sağlam, uzun ömürlü yapan şey, işte bu erkek egemenliğine kölece boyun eğıştır. Ancak bugün artık kadın kendisini buluyor; efendisinin lütfundan bağımsız, özgür va-

roluşunun farkına varıyor. Kutsal evlilik kurumunun mezarı yavaş yavaş kazılmakta. Hiçbir duygu sömürsü buna engel olamayacaktır." (s.25)

İşte Zaman Zaman Güneşli kocasının gölgesinde var olma mücadelesi veren bir kadının hikâyesini anlatıyor. Adını bilmediğimiz kadın kocasından bazen deli, bazen kâhin, bazen de sevgili diye söz eder. Okurken kocanın ataerkil erkeklik düzeninden muaf olmadığını görürüz. Anlatıcının

tek odak noktası kocasıdır. Goldman'ın dediği gibi kıymetli (!) bir eş olmaya çalışır. Akvaryumun içerisinde günden güne nefes alamaz hale gelse de orada yaşama tutunmaya çalışmasını kızarak, yer yer bu kadarı da fazla diyerek okudum. Evliliğin modern köleliğin bir başka formu olduğunu kadının kocasının her isteğine boyun eğişinden, günden güne solar-ken kocası için bir başka ev kurmaya can atmasından anlarız. Narsist bir kocayla süren ilişki boyunca kadının kişiliği de silinir. Yazar olan kocasının yazabilmesi için her ortamı sağlarken kendi arzularını, yazma isteğini bastırır. Sanki o hiç yazamamış gibi ya da kocasının gölgesi olarak kalacakmış gibi muamele görür. Otoritenin sarsılmazlığını, itaat etmeyince her şeyin nasıl ters yüz olabildiğini satır aralarında okurken bizim toplumumuzun bire bir yansımaları da alt metinden

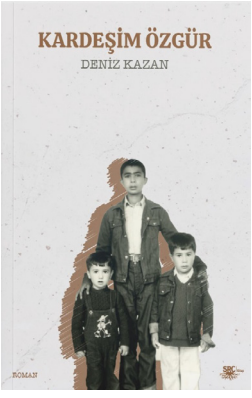
çıkarıyoruz. Evlilik kurumunun kutsallığını ve kadının bu evlilikte kurban pozisyonunda olduğunu, batıl inançlar ekseninde göstermeye çalışır yazar. İnançların bizi kısıvrak yakaladığı noktadan sunar okura. Doğduğumuz andan itibaren bir geleneğin içinde büyüyen kız çocuğunun batıl inançlar ekseninde kendini iyileştirmeye çalıştığını gözlemliyoruz: Biberiye yakmak, tarot falı açmak, adaçayı buharı yapmak, ters dönen terliğin getireceği uğursuzluğu yok etmeye çalışmak...

“Bedeninden ayrı, ruhundan da ayrı-insan sanıldan da merhametlidir-odanın bir köşesinde duruyorsun. Bir kafesin içinde sağa sola koşturup duran, demir parmaklıklara çarpıp acıyla yere düşen vahşi bir hayvana dönüşmeni anbean izliyorsun.” (s.31)

Bu ve buna benzer birçok metafor- lar üstüne kurulu olan roman ataer-

kil düzen içerisinde kadını evde tutan sistemin erkeği ulaşılmaz kıldığını gözler önüne seriyor. İkinci tekil anlatıcıyla kurulan anlatı düzlemi isim-siz kadın karakterin iç dünyasını bize olduğu gibi sunar. Anlatıcı karakteri yargılamaktan ziyade anlamaya çalışır roman boyunca. Kitap öyle akıcı bir anlatıma sahip ki okurken kendini kaptırdığını, satırların arasında kaybolduğumu itiraf etmeliyim.

Aslı Ilgın Kopuz çoğu kadının halının altına süpürdüğü gerçeklerin üstünü açıyor hatta halıyı tamamen kaldırıyor ortadan. Goldman'ın toplumun gözünde kadının ruhu yoktur ifadesi ekseninde kitapta kadının ruhunu görürüz. En önemli mesele de budur bana kalırsa. *Zaman Zaman Güneşli*'yi okumanızı özellikle tavsiye ediyorum.

Kardeşim Özgür
Deniz Kazan
SRC Kitap
Roman / 104 sayfa

veveya
KİTAP/16

Ahmet
Kalkan

Hüzün Hazinesine Ortaklık

Kanaatkâr bir hazine avcısı oluyorum hangi kitabı elime alırsam alayım. Belki de bu yüzdendir hemen her kitaptan heybemde cevherlerle ayrılışım. Gözlerimin dedektör tutuşu rehberliğinde, zihnimin ve yüreğimin kazma kü-

rekle girişmek üzere temkinli, bir o kadar da sabırsız bekleyişi içerisinde yola koyuluyorum. Yine öyle yapıyorum. Öyle adım atıyorum, haritanın işaret ettiği ilk noktaya.

Kardeşim Özgür, haritasını Deniz Kazan'ın çizdiği oldukça değerli

bir hüzün hazinesi. Hazineyi değerli kılan ise derin bir hüzne ortak etmesi. Evet, mutluluğa ortak etmek kolaydır başkalarını. Hüzne ortak etmek yürek ve samimiyet ister. Deniz Kazan, bu hüzün hazinesine ortaklığı, acı bir veda yangınının

**Deniz Efendi, Öcco'nun abisi.
Öcco, Deniz Efendi'nin
canının kopmaya yakın parçası.**

Deniz Kazan, bir günlük devamlılığında anlatıyor kardeşiyle birlikte yürüdüğü dikenli bir dönemcin derin sıyrıklarını. “Özlediğinde en küçük ayrıntıları bile özlüyor insan.” diyerek hastane odasından çıkarıp, bazen hatırlanamayacak kadar eskiye götürüyor, bazen dün yakınlığında berrak anıların kucağına bırakıyor okuru. Bu yolculuğa kendisi rehberlik etse de, zaman zaman dümeni Öcco'ya bırakıyor. Öcco'nun kelimelerinde bekleyiş, çare ve umutla üzerine kat kat sıva çekilmiş ayrılık, acı ve veda duvarına çarpıyor insan.

“Hastalık, dinmeyen acı değil artık. Dört yanı ölüme kesmiş bir bekleyiş.” diyor bir yerde Öcco, gözleri denizin karanlığına dalmışken. Birden kaldırıp kafasını, canlılığın izdüşümü şehir ışıklarından ilham alıyor, alnında abisinin kendisini ele vermiş ayrılık boyalı dudakları. “Ayrılacakmış gibi öpüyor abim... Çare bulunacaksa; şu ayrılıklara, yitip gitmelere bir çare bulunsun.” diyerek başlıyor artık giderek sıklaşan ağrı nöbetlerinin bir yenisine.

Bir hüzün hazinesi olsa da bu kitap, tebessüm ettirecek masum ve çocuksu anılar bırakılmış haritanın farklı renkle işaretlenmiş noktalarına. Hem Deniz Efendi'ye, hem Öcco'ya hem de okura nefes aldırıyor bu noktalar. Bir hastane odasından, geçmişin unutulmaya direnen köşelerine pencereler açıyor yazar. Kısa ve yavaş adımlı gezilerin ardından durak yine hep aynı, hastanenin giderek kalabalıklaşan odası.

Çare beklenen gözlerin giderek donuklaşması ve bir noktadan

sonra Öcco'nun gözlerine dokunmamak için ezilmişlikle gösterilen gayreti yüreğimize saplıyor, başlığını “Ayrılıklar” koyduğu bölümde yazar ve en son cümlede hızlıca çekip çıkarıyor kanatacağını bilerek, gözlerden kan akıtacağını görerek.

**“Geri dönüşsüz
yolculuklardayız artık.
Ellerim yine başımı okşuyor,
bu sefer uyandırmak
için değil.”**

Acıyı okumak zormuş. Peki yazmak? Deniz Kazan, yaşanması daha da zor olan bir acıyı, çok duraklı bir yolculuğa bölerek anlatıyor. Okura istediği yerde, istediği kadar mola verme imkânı sunuyor ve yolculuğun her anında “bitmesin” dedirtecek bir keyifle “bitecek” çaresizliğinin karışımı bir kokteyl ikram ediyor.

Her ne kadar, “Ölüm tek kişiliktir. Ve sadece ölen kişiyi kapsar.” dese de, dirayetli kelimeleri, sade samimiyeti ve mütevazı acısıyla okuru bu hüzün hazinesine ortak etmiş Deniz Kazan. Ne de iyi etmiş.

İçine dalmamızı tavsiye edeceğim bu hazinede, eminim kendinizden bir şeyler bulacaksınız. Heybelerinize dolduracağınız o kadar çok cevherle karşılaşacaksınız ki; kiminde gözyaşının berraklığı, kiminde acının kırmızılığı, kiminde umudun maviliği ve kiminde ayrılığın karalığıyla boyanmış nice paha biçilmez duygu demetleri kalacak elinizde.

Heybeme doldurduklarımın biriyile bitireyim bu yazıyı, sizin heybenize düşecek olanların merakı içinde:

“Gök mavisi, su yeşili, çocuk pembesi... Hayatı sadece bu renklere boyasak; sonra çıkarsak hüzün sarısını gece karasını...”

en alevli yerinden başlatıyor bir abi korumacılığında.

Daha ilk sayfada ciyak ciyak ötüyor dedektör. Zihni ve yüreği alarınma geçiriyor. “Bak burada bir şey var. Uzaklaş andan ve odaklan.” diyor adeta. Ve tüm gürültüleri sessizleştiriyor etrafın. Bir yangının alev alev çitirtuları duyuluyor umutla acının kılıç vuruşturduğu şu cümlede:

“Bir başka hastanın kayıp gitmesi üzerine kurulmuş eğreti umutlar.”

Ve heybem cevherlerle dolmaya başlıyor, daha haritanın hemen girişinde. Karşıma neler çıkacağını merakı ile ilerliyorum. Bir abinin aklından uzak tutmaya çalıştığı acının ürkek adımları eşliğinde giriyorum, beyazın hem umuda hem ayrılığa çalan soluk tonuyla boyanmış odaya. Pencere kenarında bir yatak, kafayı kaldırıp bakabildiğinde denizi gören. Gündüzleri mavi, geceleri karanlık. Tam da Deniz Efendi'nin dışına sızdırmamak için özen gösterdiği fırtınalı iç denizi gibi.

Öykü Gazetesi

Aylık öykü gazetesi
1.Yıl 3.Sayı
Aralık 2023

Her Derde Deva

Jale Sancak

Bir söz anıyor Tardu. Derdine derman bir söz. Bir üç yıl var ki kasabadan kasabaya, köyden köye doluyor; suskun, kederli. Yasak bahçeleri, kültürlü evleri, dilsiz sokakları, kıpırtsız dudakları ardında bırakıp bilinmezce doğru. Söz kayıp.

O aşkım da yollarda. Yürüyor şehirden bu yana, bir rota gizmeden ne yöne olursa artık, eli hep boş döndüğünden, pek de umut etmeden. Tektek dağına gidermiş bu yol. Gitsin bakalım. Bir şey olacak yok ya, bir de buradan geçsin. Etraf sessiz, sokaklar boş, kerpiç evlerde tek tük ışıklar... Akşamdan mıdır nedir, bahçeler ıssız. Oysa yaz. Anlaşmaz şey, nerededir bu ahali? Tam o sırada turnalar dönüp duruyor köyün göğünde. Post serilmiş, mumlar yakılmış. Köy cem tutuyor. Köy dara duruyor, kırklar semahı dönüyor. Üçler, yediler, on ikiler, ates, rüzgâr, su ve toprak bir oluyor. Pirlar, dedeler, teni nakışlı kadınlar. Parmaklar sazın tellerinde; nefesler, değişir dillerde alazlanıyor. İç âlemlerin kapısı aralanıyor.

Tardu, sokağın sonundaki, içinden sesler gelen evin kapısını üst üste tıklattı. Bekledi bir vakit, açan olmadı. Dönüp gödecekti ki kapının aralandığını fark etti. Göz ucuyfa baktı, bir gölge görünüp kayboldu. Seslerle kuşatıldı kapı önü. Tardu, öldüğü yere mihlandı. İçeriye gir dedi birisi. Kimdi? Kimseler yoktu. Girdi içeriye. Kadınlar erkekler bir arada semahıydı. Bir duvarın dibine solğununu tutarak çıktık. Ayaklar uryan, eller haktan alıp halka veriyor, çapa vuruluyor, emek ve alın teri kutsanıyor, karşılıklı niyaz ediliyor. Öylece kaldı, kıpırtsız. Her gülbenk okunmasında gözlerini kapatıp ürpertiyle dinledi. İçindeki coşukluğu kıpırtsız yadigarıyıp durdu dualar bitene dek. İlk defa böyle bir meclise, şah aşkına, pir aşkına, kul aşkına dönenlere rast geldi. Elini is-

temsizce kalbinin üstüne götürdü. Bir söz anıyor ya, yitirdiği bütün anlamları barındıran bir söz. Var mı böyle bir söz? Sazlar sustu, bir sessizlik koptu. Ardından su dağıldı, lokma ve türlü türlü meyve. Yanına yaklaşan genç bir adam, "Kısa'a, dost evine hoş geldin can," dedi, "adım İzzet."

Yeşillikler içindeki Kısa'da konakladı o gece. Nice sonra çırpınmadan, apak bir düşekte soluksuz bir uyku uyudu. Sabah erkenden uyanı günlerce uyumuş gibi. Tanımadığı birinin evindeydi, buna rağmen yabancılık hissetmedi. Evin diğer odalarından, dışarıdan sızan hayatın seslerini dinledi. Canlı, telaşlı, sevinçli, umut dolu hepsi. Ona uzak, nice dir duymak istemediği, yüreğini burkan sesler. Belki sözü yitirmeseydi... Doğrulup kalktı yataktan, perdeyi araladı, içeriye gün ışığı doldu. Akşamki kelam kalbini sağalttı sağaltmasın. Ne var ki telli sazla karşılaşmak canını da acıtmadı değil. Geçmişin üzerine inen sis belki bininci kez dağıldı gene, istemese de hatırladı.

Günlerden bir gün çıkageldi Samet, beklemekten vazgeçtiklerinde. Beklemeyi unuttuklarında. Ne vakit gittiği hafızalarından silindiğinde. Bir sazi bir kendisi, başka bir şeyi yoktu içeriye girildiğinde. Bir kadın, bir yeni yetme; domuk, uzak karşıladılar onu. Mevsim kıştı. Kar tutmuştu yollar. Fırtına amansızdı. Samet'in gözleri, yüzü kar. Gürlül gürlül sobaya rağmen içerside buza kesmişti Samet'in gelişle. Yeniden alışana dek ona seslenemedi Tardu. Annesi aşkla bakmaktan, sokulmaktan çekindi. Devasa bir düş kırıklığıydı kadın. Güvensiz, tetikte. Her an ortadan kaybolabilirdi adam. Şairli, şürlenin peşindeydi, evler ona dar gelirdi. Ezelden öyleydi. Uzun kaldı Samet bu defa. Yeniden alıştırdı kendine. Kara gözlerindeki ışıkla, sesinin yanıklığıyla, bağlamasının yakığı ateşle. Yaz oldu evin içi o karda ki-

yamette. Güneşle doldu, bambaşka bir şey oldu. İki göz oda büyüdü büyüdü, genişledi, koca bir dünya oldu, içine pek çok söz sığdı. Samet'in türkülerini sindi duvarlara. Yemin istedi Tardu, gitmeyeceğine dair yemin etti babası. Kadın ve ömür izin verirse kalacaktır. İnandı Tardu. Artık yanmı değildi insanların gözünde. Kadın da cesaretlendi, kargınlıklar görünmez bir silgile sildi. Bahar yüzünü gösterince bir şey istedi. Nice nice sonra ilk. Belki de sunamak istedi onu, emin olmak istedi. "Halfeti'nin siyah güldünden getirir misin bana?" dedi. "Halfeti'den çıkana rengi değışirmiş ama... Ne yap ne et Samet, kaybetmesin rengini." Ya dönmezse, ya güdip de gelmezse diye kıvrandı Tardu. Niye gönderiyordu şimdi? Ne işi vardı kayalık güllüyle? Kadın acı gülümsemedi, "Güleceği varsa gider zaten."

Samet onayladı kansının arzusunu, "Seve seve" deyip bir yemin de bunun için etti. Sazını almayı onlara bıraktı, ardından hevesle yola koyuldu. Sazına kimseleri dokundurmamayan, onu kimselere bırakmayan saz şairi, onsuza gittiğine göre mutlaka dönecekti.

Sadece haberi geldi. Samet'i elinde siyah bir gülle suyun kıyısında bulmuşlar. Yardan aşağı uçmuş, tüketmiş nefesini. Kimsesizler neden ve nasıl olduğunu bilemezmiş. Gazeteler yazmasaymış haberi de gelmezmiş. Tardu, o kuşluk vakitinde bir sustu pir sustu. Ne ses ne söz, laı oldu. Ateşe atıp yaktı Samet'in sazını. Geç bulmak tez kaybetmek yaktı ikisini de. Siyah güllü bekleyen annesi suçu yüklenildi, elden ayaktan kimsesizliği baraktı.

Silkindi, perdeyi çekip kapattı. Aşıklar, ozanlar beldesi Kısa, dipdin başlayan güne. Kendisini bekleyen kahvaltı sofrasına İzzet'le birlikte oturdu. Utandı bir yabancuya gös-

↳

BU SAYIDA ÖYKÜLERİYLE

Jale Sancak, M. Ender Öndeş, Murat Gil, Hakan Sarıpolat, Mehmet Bahçeci, İlyas Tunç, Pelin Ergül, Turhan Yıldırım, Umur Palamut, Serpil Canalan, Gaye Keskin

Öykü Gazetesi'nin üçüncü sayısı yayında!

2016'dan beri gerçekleri yazmadığını alenen söyleyen tek yayın organı olan *Öykü Gazetesi'nin* üçüncü sayısı yayında.

Yeni dönemde *veveya.net*'in yayıncılığını üstlendiği *Öykü Gazetesi*, PDF formatta ücretsiz indirilebilecek ve/veya web tarayıcısı üzerinden okunabilecek.

Öykü Gazetesi'nin üçüncü sayısında; Jale Sancak, M. Ender Öndeş, Murat Gil, Hakan Sarıpolat, Mehmet Bahçeci, İlyas Tunç, Pelin Ergül, Turhan Yıldırım, Umur Palamut, Serpil Canalan ve Gaye Keskin'in öyküleri var.